

**MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII ȘI TINERETULUI
CENTRUL NAȚIONAL PENTRU CURRICULUM ȘI EVALUARE
ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREUNIVERSITAR**

PROGRAMĂ ȘCOLARĂ PENTRU DISCIPLINA OPȚIONALĂ

DREPTURILE OMULUI

[Curriculum la decizia școlii pentru liceu]

*Aprobat prin ordinul ministrului
3774 /22.04.2008*

București, 2008

NOTĂ DE PREZENTARE

Programa școlară pentru *Drepturile omului* reprezintă o ofertă curriculară de disciplină opțională pentru liceu, proiectată pentru un buget de timp de 1 oră / săptămână, pe durata unui an școlar.

Demersurile de educare civică propuse prin prezentul curriculum răspund cerințelor formulate în Legea învățământului nr. 84/ 1995, republicată, cu modificările și completările ulterioare, și sunt, de asemenea, concordante cu spiritul următoarelor documente internaționale:

- Recomandarea Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei făcută țărilor membre cu privire la educația pentru cetățenie democratică (16 octombrie 2002).
- Declarația Conferinței permanente a Miniștrilor Europeni ai Educației (Atena, 10-12 noiembrie 2003).

De asemenea, proclamarea de către Consiliul Europei a anului 2005 ca *An european al cetățeniei prin educație* a favorizat valorificarea cadrului educațional în sensul pregătirii tinerilor pentru promovarea și protecția drepturilor omului, esențiale pentru funcționarea democratică a unei societăți.

Revizuirea programei școlare a răspuns obiectivelor specifice formulate în Decizia Primului-ministru al României nr. 298/ 17.12.2007 privind aprobarea Strategiei naționale a României de aplicare a dreptului internațional umanitar.

Curriculumul școlar propus este justificat din perspectiva următoarelor aspecte:

- actualitatea problematicii drepturilor omului pentru viața de fiecare zi, într-o societate democratică;
- necesitatea demersului de cunoaștere a drepturilor omului pentru dezvoltarea comportamentului de respectare și promovare a acestora, a toleranței, pentru valorizarea pozitivă a diferențelor;
- necesitatea dezvoltării spiritului civic, a competențelor de exercitare a propriilor drepturi în condițiile respectării drepturilor celorlalți, de aplicare a dreptului internațional umanitar;
- importanța familiarizării tinerilor cu instrumentele naționale și internaționale de protecție a drepturilor omului pentru dezvoltarea la tineri a comportamentului activ și responsabil al acestora ca viitori cetățeni într-o societate democratică.

Succintul demers de abordare a drepturilor omului, realizat în gimnaziu, este dezvoltat în prezentul curriculum, cu următoarele finalități:

- învățarea despre drepturile omului (reflectată în cunoștințe despre persoană, drepturi și responsabilități ale persoanei, apărarea drepturilor omului etc.);
- învățarea pentru drepturile omului (reflectată în competențe, în reflecția critică asupra semnificației drepturilor omului, a respectării și promovării acestora);
- învățarea prin drepturile omului (reflectată în valori, atitudini și comportamente).

Structura curriculumului include următoarele componente:

- Competențe generale
- Valori și atitudini
- Competențe specifice și conținuturi
- Sugestii metodologice.

Competențele generale sunt preluate din curriculumul școlar de trunchi comun dezvoltat în liceu pentru disciplinele socio-umane.

Competențele specifice sunt corelate cu unitățile de conținut, corespondența dintre acestea nefiind biunivocă; o anumită competență specifică poate să fie atinsă prin diferite unități de conținut.

Valorile și atitudinile recomandate completează dimensiunea cognitivă a învățării cu cea afectiv-atitudinală și morală din perspectiva studierii acestei discipline, dar și a finalităților educației.

Sugestiile metodologice au rolul de a orienta utilizarea prezentului curriculum în proiectarea și realizarea activităților de predare-învățare în concordanță cu specificul disciplinei și cu statutul acesteia de curs opțional.

COMPETENȚE GENERALE

1. Utilizarea conceptelor specifice științelor sociale pentru organizarea demersurilor de cunoaștere și explicare a unor fapte, evenimente, procese din viața reală
2. Aplicarea cunoștințelor specifice științelor sociale în rezolvarea unor situații-problemă, precum și în analiza posibilităților personale de dezvoltare
3. Cooperarea cu ceilalți în rezolvarea unor probleme teoretice și practice, în cadrul diferitelor grupuri
4. Manifestarea unui comportament social activ și responsabil, adecvat unei lumi în schimbare
5. Participarea la luarea deciziilor și la rezolvarea problemelor comunității

VALORI ȘI ATITUDINI

Procesul de predare-învățare a disciplinei opționale *Drepturile omului* are la bază și promovează următoarele valori și atitudini:

- ✓ demnitatea persoanei;
- ✓ drepturi și responsabilități;
- ✓ înțelegere reciprocă;
- ✓ dialog intercultural;
- ✓ relaționare pozitivă cu ceilalți;
- ✓ toleranță.

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI CONȚINUTURI

Competențe specifice	Conținuturi
<p>1.1. Recunoașterea valorii și a demnității proprii persoane și a celuiilalt, pentru interrelaționarea pozitivă în cadrul societății</p> <p>1.2. Explicarea semnificației drepturilor omului pentru funcționarea unei societăți democratice</p> <p>1.3. Analizarea unor documente de referință cu privire la drepturile omului, pentru exercitarea acestora în cunoștință de cauză</p>	<p>Omul și drepturile lui</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Identitatea și demnitatea ființei umane. ▪ Ce reprezintă drepturile omului? ▪ Perspectivă istorică asupra drepturilor omului. ▪ Documente privind drepturile omului: <ul style="list-style-type: none"> - Declarația Universală a Drepturilor Omului; - Convenția Europeană a Drepturilor Omului.
<p>1.4. Identificarea drepturilor omului și a responsabilităților asociate fiecărui drept</p> <p>4.1. Exercițarea drepturilor proprii și asumarea responsabilităților respectând drepturile celorlalți</p> <p>5.1. Participarea la luarea unor decizii cu referire la situații reale sau imaginare, prin exercitarea unor drepturi și asumarea de responsabilități</p>	<p>Drepturi și responsabilități ale omului</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Drepturi ale persoanei. ▪ Drepturi politice și civile. ▪ Drepturi economice, sociale, culturale. ▪ Responsabilități asociate drepturilor.
<p>1.5. Identificarea unor stereotipuri și prejudecăți referitoare la drepturile omului</p> <p>2.1. Formularea unui punct de vedere personal asupra situațiilor de încălcare a drepturilor omului</p>	<p>Încălcarea drepturilor omului</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Regimuri politice care încalcă drepturile omului. ▪ Exemple de încălcare a drepturilor omului în diverse țări. ▪ Stereotipuri și prejudecăți.
<p>2.2. Utilizarea procedurilor de protecție a drepturilor omului în soluționarea unor cazuri reale sau imaginare care implică drepturile omului</p> <p>3.1. Cooperarea cu ceilalți pentru explicarea necesității apărării drepturilor omului într-o societate democratică</p> <p>4.2. Proiectarea unui comportament rațional al cetățeanului, care încurajează interculturalitatea și integrarea socială</p> <p>5.2. Participarea la identificarea unor soluții pentru probleme ale comunității, care implică drepturile omului</p>	<p>Apărarea drepturilor omului</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Drepturile omului, separarea puterilor și democrația. ▪ Organizații care apără drepturile omului: <ul style="list-style-type: none"> - Organizații internaționale (O.N.U., Consiliul Europei, Uniunea Europeană), organizații și instituții naționale guvernamentale; - Organizații internaționale și naționale neguvernamentale. ▪ Instrumente și proceduri pentru asigurarea aplicării documentelor în domeniul drepturilor omului. ▪ Dreptul internațional umanitar.

SUGESTII METODOLOGICE

Prezentul curriculum se adresează profesorilor care doresc să predea disciplina opțională *Drepturile omului* și a fost conceput astfel încât să contribuie la:

- sensibilizarea tinerilor pentru gestionarea diversității în cadrul drepturilor omului;
- promovarea de către tineri a drepturilor omului și a responsabilităților asociate acestora.

Pentru formarea și consolidarea competențelor specifice pot fi folosite:

- diferite metode active, așa cum sunt:
  - ✓ analiza de text;
  - ✓ brainstormingul;
  - ✓ simularea;
  - ✓ jocul de rol ;
  - ✓ studiul de caz;
  - ✓ analiza unor cazuri de încălcare a drepturilor omului prezentate în mass-media;
  - ✓ portofoliul;
  - ✓ învățarea problematizată;
  - ✓ învățarea prin descoperire;
- diferite modalități de lucru cu elevii, așa cum sunt:
  - ✓ discuțiile libere în clasă în interpretarea unor cazuri;
  - ✓ argumentarea pro și contra unei idei;
  - ✓ investigații ale unor cazuri de încălcare a drepturilor omului și identificarea abuzurilor comise;
  - ✓ campanii de promovare în școală a drepturilor și a responsabilităților elevilor, a egalității de gen etc.;
  - ✓ colaborarea cu organizații neguvernamentale pentru cunoașterea activităților inițiate de acestea referitoare la promovarea și apărarea drepturilor omului.

Modalitățile de evaluare trebuie concepute în strânsă legătură cu specificul cursului opțional propus. Se recomandă, în acest sens folosirea cu precădere a metodelor alternative de evaluare, așa cum sunt:

- elaborarea de proiecte pe teme date;
- analiza unor cazuri de respectare / încălcare a drepturilor omului;
- exerciții de argumentare și de contraargumentare a respectării / încălcării drepturilor omului, a asumării de responsabilități;
- portofolii pe teme date;
- realizarea unor materiale (afișe, fluturași) de promovare în cadrul școlii a drepturilor tinerilor;
- observarea sistematică a activității și comportamentului elevilor;
- autoevaluarea.

BIBLIOGRAFIE

- Gabriel A. ALMOND, Sidney VERBA – *Cultură civică*, Editura DU Style, București, 1996.
- Ramdane BABADJI – *100 and 1 terms for Human Rights Education*, EIP Editions, Geneva, 2001.
- Zygmunt BAUMAN, *Libertatea*, Editura DU Style, București, 1998.
- Joy BERRY – *Abus et négligence*, Québec, Canada, 1996.
- Cezar BÎRZEA – *Cultura civică*, Editura trei, București, 1999.
- Ion DIACONU – *Drepturile omului*, Institutul Român pentru Drepturile Omului, București, 1993.
- Sylvie LOSLIER, Nicole POTHIER – *Droits et libertés. Un parcours de luttes et d'espoir*, Québec, 1999.
- Mihaela MIROIU (coord.) – *Cultură civică. Democrație, drepturile omului, toleranță*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1995.
- Daniel SHAPIRO – *Conflictele și comunicarea*, Editura ARC, 1998.
- Angela TEȘILEANU, Dorina CHIRIȚESCU – *Mass-media și educația civică. Ghid metodic*, Editura Sigma, București, 1999.
- *** *ABC: Teaching Human Rights*, New York and Geneva, 2003.
- *** *Human Rights and Social Work*, United Nations, New York and Geneva, 1994.
- *** *Human Rights and Law Enforcement*, United Nations, New York and Geneva, 2002.
- *** *National Human Rights Institutions*, United Nations, New York and Geneva, 1995.
- *** *The Right to Human Rights Education*, United Nations, New York and Geneva, 1999.
- Declarația Universală a Drepturilor Omului.
- Convenția Europeană a Drepturilor Omului.
- Constituția României.

Grupul de lucru pentru curriculum:

- Prof. Angela TEȘILEANU (coord.) - Consilier, Centrul Național pentru Curriculum și Evaluare în Învățământul Preuniversitar
- Prof. Eugen STOICA - Inspector general, Ministerul Educației și Cercetării, Direcția Generală Management Învățământ Preuniversitar
- Prof. Dorina CHIRIȚESCU - Colegiul Național „Sf. Sava”, București
- Prof. Elena BĂLAN - Școala Superioară Comercială „N. Kretzulescu”, București
- Prof. dr. Mihai NĂZDRĂVAN - Liceul Teoretic „Tudor Vladimirescu”, București